

УДК 657.6–028.82:658.11(477)

АЛЬТЕРНАТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*О. Трум, здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет*

Обґрунтовано необхідність функціонування внутрішнього аудиту з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства. Досліджено можливі варіанти організації внутрішнього аудиту на підприємстві і їх позитивні та негативні аспекти.

Ключові слова: внутрішній аудит, служба внутрішнього аудиту, аутсорсинг, аутстафінг, лізинг персоналу.

Постановка проблеми. На сьогодні існує об'єктивна необхідність застосування ефективної системи роботи підприємства, котра здатна підвищити продуктивність діяльності всіх його підрозділів. Безсумнівно, доцільним є впровадження дієвого внутрішнього контролю, елементом якого є внутрішній аудит. Він виступає механізмом отримання доцільної, своєчасної та правдивої інформації стосовно якості виконання поставлених керівництвом завдань та швидкого виявлення відхилень від планів.

Аналіз останніх досліджень. Доцільність впровадження системи внутрішнього аудиту на підприємстві досліджували та обґрунтовували такі вчені, як: Т. Каменська, Н. Петренко, В. Костюченко, О. Сметанко, Л. Сухарева, А. Ткаченко та ін. Деякі автори дотримуються думки, що внутрішній аудит – це внутрішній контроль діяльності організації на користь його керівництва, інші ототожнюють внутрішній аудит з ревізією, основною метою якої є збереження майна, треті розглядають внутрішній аудит як елемент господарського контролю, основна мета діяльності якого – надання допомоги співробітникам в ефективному виконанні їх обов'язків. Такі розбіжності в поглядах серед вчених свідчать про те, що питання внутрішнього аудиту на підприємстві є достатньо дискусійним і потребує подальших досліджень.

Метою дослідження є оцінка альтернатив і обґрунтування оптимального варіанту організації внутрішнього аудиту на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Питання ефективної діяльності підприємства, виявлення та попередження відхилень від заданих планів та норм

у зазначеній мірі вирішується системою внутрішнього аудиту. Потреба у внутрішньому аудиті виникає внаслідок того, що керівники не завжди володіють повною та достовірною інформацією про фінансово-господарську діяльність підприємства. Саме внутрішній аудит перевіряє відповідність дійсності поданої в звітах інформації. Внутрішній аудит є необхідним для запобігання втратам ресурсів підприємства та своєчасного виявлення відхилень у роботі підрозділів. Тож, важливість впровадження внутрішнього аудиту обумовлена бажанням керівників бачити реальну «картину» діяльності підприємства.

Варто зазначити, що служба внутрішнього аудиту є окремим підрозділом, котрий виконує контролюючу функцію. Під службою розуміють організаційно-штатну одиницю, до складу якої входять кваліфіковані працівники, котрі безпосередньо здійснюють функцію внутрішнього аудиту. За результатами дослідження було визначено можливі варіанти організації внутрішнього аудиту на підприємстві, а саме: створення внутрішньої служби на підприємстві; аутсорсинг персоналу; аутстафінг персоналу; лізинг персоналу.

Для створення відділу внутрішнього аудиту на підприємстві необхідно пройти певні етапи. Перш за все треба розробити «Положення про відділ внутрішнього аудиту» з визначеним переліком завдань, обов'язків і прав працівників підприємства, цілей роботи відділу. Рекомендується розробити план, метою якого є розгляд перспектив розвитку бізнесу з урахуванням впровадження відділу внутрішнього аудиту. Наступним необхідно розробити план перевірки підприємства, а саме виявити сфери діяльності, які будуть підлягати перевірці [2].

Не менш важливим фактором, який визначає успішність функціонування системи внутрішнього аудиту на підприємстві є ефективно підібраний персонал з відповідним рівнем кваліфікації. Загальне керівництво службою внутрішнього аудиту здійснює безпосередньо начальник, котрий підпорядковується керівнику підприємства.

Внутрішні аудитори повинні перевірити ефективність функціонування підрозділів підприємства, доцільність та своєчасність господарських операцій стосовно руху грошових коштів, перевірити достовірність даних сплати податкових зобов'язань, аналізувати платоспроможний стан підприємства та виявити будь-які відхилення та недоліки в його діяльності. Безсумнівно, перед тим, як створити відділ внутрішнього аудиту, необхідно розрахувати ті фінансові вигоди, котрі підприємство понесе в результаті функціонування цього відділу та визначити можливі ризики.

Для того, щоб з'ясувати найбільш доцільний варіант проведення внутрішнього аудиту, розмежуємо поняття «аутсорсингу» і «аутстафінгу».

Аутсорсинг – це передача однією компанією на підставі договору певних бізнес-процесів або функцій на обслуговування іншій компанії (аутсорсеру), яка спеціалізується у відповідній галузі. При цьому працівники компанії аутсорсера залишаються на своїх робочих місцях, тож виконують завдання дистанційно [1, с. 42].

Іншим варіантом організації внутрішнього аудиту є аутстафінг – це переведення частини штату однієї компанії в іншу. В цьому випадку працівники працевлаштовані в одній компанії, але мають посадові зобов'язання в іншій.

З точки зору економічної вигоди, аутсорсинг є більш ефективним, адже якість роботи своїх працівників контролює компанія – аутсорсер. А от компанія-аутстафер такої можливості не має. Ефективність роботи виключно залежить від свідомості працівників. Розглянуті способи здійснення внутрішнього аудиту мають як свої переваги, так і недоліки (табл. 1).

Таблиця 1 Порівняння позитивних та негативних аспектів різних способів організації внутрішнього аудиту на підприємстві

Способи організації	Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Внутрішня служба аудиту	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення рівня кваліфікації працівників - всі працівники внутрішньої служби аудиту знаходяться на конфіденційності 	<ul style="list-style-type: none"> - залежність від керівництва - можливість виникнення проблем у зв'язку з недостатньою проінформованістю в певній галузі
Аутсорсинг персоналу	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення сталої роботи бізнесу, оскільки перевірка надається не конкретній людині, а аутсорсинг-компанії, яка несе відповідальність за дотримання всіх умов договору - мінімізація власних ризиків в результаті проведення роботи професіоналами - суттєва економія на: фонді заробітної плати та її оподаткуванні, наданні та оплаті лікарняних і відпусток, облаштуванні робочого місця, підвищенні кваліфікації фахівців 	<ul style="list-style-type: none"> - висока вартість послуг - проблеми, пов'язані з передачею масиву інформації компанії для здійснення перевірки - виникнення можливості порушення дотримання конфіденційності інформації та збільшення терміну для прийняття управлінських рішень
Аутстафінг персоналу	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність необхідності займатися підбором кваліфікованого персоналу для виконання певних робіт - економія на витратах з утримання кадрів (податкові та соціальні навантаження, оплата відпусток, лікарняних тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність чіткої нормативної бази в Україні - відсутність контролю в кадрових питаннях
Лізинг персоналу	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення обсягів кадрового документообігу, а також виключення витрат на розрахунок заробітної плати - найм потрібного персоналу в короткий термін в будь-якому обсязі - можливість перевести працівника, який себе зарекомендував, в штат після річного «випробування» безкоштовно, тобто виключення витрат на добір персоналу 	<ul style="list-style-type: none"> - значна величина витрат за послуги - деякі можливості зниження лояльності працівників по відношенню до компанії

Джерело: сформовано автором за даними [2, 3, 5]

Висновки. Створення оптимальної структури внутрішнього аудиту на підприємстві дозволить керівникам досягти підвищення основних показників діяльності, здійснить превентивну дію стосовно недотримання та невиконання поставлених завдань працівниками. Внутрішні аудитори мають значно більшу, порівняно із зовнішніми, зацікавленість забезпечити системне вирішення проблем та довгострокову ефективність діяльності. Висновки внутрішніх аудиторів можуть бути взяті до уваги керівниками не лише при розробці стратегічних рішень, а і в процесі оперативного управління. В результаті здійснення правильної методики внутрішнього контролю можна запобігти незаконним діям персоналу та знизити ризики прийняття недоцільних та неефективних рішень вищим керівництвом.

Список літературних джерел:

1. Каменська. Т. Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління / Т. Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 7. – С.40-43.
2. Беренда Н.І. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах України / Н.І. Беренда // Економіка. – Випуск 1(45). – Т. 1. – 2015. – С. 242–245.
3. Назаренко Т.П. Служба внутрішнього аудиту: особливості організації / Т. П. Назаренко // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 23. – № 2. – С. 119-125.
4. Костюченко В. Внутрішній аудит у системі управління холдингом / В. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 2. – С. 19-25.
5. Ткаченко, А. М. Організація внутрішнього аудиту на промислових підприємствах : монографія / А.М. Ткаченко. – Запоріжжя : Запорізька державна інженерна академія, 2002. – 504 с.

O. Trum. ALTERNATIVES OF ORGANIZATION OF INTERNAL AUDIT IN DOMESTIC ENTERPRISES.

The necessity of functioning of internal audit in order to increase the competitiveness of the enterprise is substantiated. Possible variants of organization of internal audit in the enterprise and their positive and negative aspects are investigated.

Key words: *internal audit, internal audit service, outsourcing, outstaffing, personnel leasing.*

Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування **Костирко А. Г.**

Миколаївський національний аграрний університет